

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ
Δ/ση Ποιμαντικής Διακονίας
Γ' Γενική Συνέλευση

Τό Σάββατο, 30 Απριλίου πραγματοποιήθηκε ή Γ' Γενική Συνέλευση συνεργατῶν Ποιμαντικής Διακονίας τής Αρχιεπισκοπής Αθηνῶν στόν Ἱερό Ναό Ἀγίου Αἰμιλιανοῦ-Λόφος Σκουζέ, μέ βασικό θέμα: «Νεοπροτεσταντικές, ὑπερδογματικές καί ψευδορθόδοξες αἰρέσεις».

Πρόκειται κυρίως γιά ἀμερικανικῆς προελεύσεως ὀργανώσεις (φουνταμενταλιστικές). Πολλές ἀπό αὐτές κηρύττουν τή διαρχία μεταξύ «τοῦ κόμου τοῦ Σατανᾶ» καί «τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ» καί ἐμφοροῦνται ἀπό προ-χιλιαστικόν ἢ καί μετα-χιλιαστικό πνεῦμα. Τή λύση τῶν προβλημάτων θά τή φέρει μιά παγκόσμια καταστροφή, πού θά ἀνοίξει τό δρόμο γιά τή χιλιαστική βασιλεία, λένε μερικές ἀπ' αὐτές καί καλοῦν ἐκείνους πού θέλουν νά «ἐπιβιώσουν», νά στραφοῦν πρὸς τά ἔσω» ἢ κοινωνία δέν βελτιώνεται, τή λύση θά τή φέρει ὁ «Θεός», μέ τήν ὀλική καταστροφή τῆς (προ-χιλιασμός). Ὅμως ἄλλες ὀμάδες κηρύττουν πῶς πρέπει νά δημιουργήσουν «τή βασιλεία τοῦ Θεοῦ», παίρνοντας στά χέρια τους ἀκόμη καί τήν πολιτική ἐξουσία καί δίνοντας ἕνα «τελικό χτύπημα» στό «στρατόπεδο τοῦ Διαβόλου», πού συγκροτοῦν οἱ δυνάμεις μέ ἀντίθετες πολιτικές πεποιθήσεις (μετα-χιλιασμός).

Στή χώρα μας τό πρόβλημα δέν ἔχει βέβαια πάρει τέτοια ὀξύτητα, ὅπως λόγου χάρη στήν Ἀμερική μέ τήν λεγόμενη «ἠλεκτρονική ἐκκλησία». Ὅμως οἱ περισσότερες ἀμερικανικές φουνταμενταλιστικές «ἱεραποστολές» βρίσκονται ἤδη καί ἐδῶ σέ δράση, χωρίς νά ἀποκαλύπτουν τήν ἀληθινή τους ταυτότητα. Παρουσιάζονται σάν «ὑπερδογματικές» ἢ ἀκόμη καί σάν «ὀρθόδοξες» μέ ἀποτέλεσμα νά δημιουργοῦν σύγχυση.

Τά μέλη τῆς Γ' Γενικῆς Συνελεύσεως Ποιμαντικῆς Διακονίας ἐπληροφορήθησαν μέ μεγάλη ἀνησυχία ὅτι τέτοιες ὀμάδες κατώρθωσαν νά κυκλοφοροῦν τά ἔντυπά τους ἀκόμη καί μεταξύ τοῦ ἐκκλησιάσματος ὀρθοδόξων ἐνοριῶν καί νά καλύπτονται ἀπό ὀρθοδόξους κληρικούς, οἱ ὀποῖοι σίγουρα ἀγνοοῦν τήν προέλευση καί τούς ἀληθινούς σκοπούς τους.

Ἡ δραστηριότητα τῶν ὀργανώσεων αὐτῶν ὑποκρύπτει σοβαροῦς ἐθνικούς καί πνευματικούς κινδύνους. Τοῦτο γιάτῃ ἀπομακρύνει τούς πολίτες ἀπό τήν ἐνεργό συμμετοχή τους σέ προσπάθειες πού ἀποβλέπουν στή βελτίωση τῆς κοινωνίας μας καί ἐπειδή ἀποχρωματίζει ὀμολογιακά τούς πιστούς μέ ἀποτέλεσμα τήν ἀμβλυνση καί τελική ἐξουδετέρωση τοῦ ὀρθοδόξου φρονήματος.

Πολλές τέτοιες κινήσεις κρύπτονται πίσω ἀπό μιά ταχυδρομική θυρίδα, ἀπό ἕνα «τηλεφωνικό μήνυμα» ἢ καί δραστηριοποιοῦνται μέ ἔντυπα χωρίς καμμιά ἀπολύτως ἔνδειξη γιά τήν προέλευσή τους. Οἱ

ακόλουθες ομάδες, πού δρουν στον ελληνικό χώρο, παρουσιάζονται σαν υπερδογματικές ή και πρέπει να ένταχθουν σ' αυτή την κατηγορία.

«Αδελφότης Ἐπαγγελματιῶν τοῦ πλήρους Εὐαγγελίου», «Διακονίες Ἐμμαούς» (Εὐρωπαϊκός Ἱεραποστολικός Σύνδεσμος), «Ἑλληνική κίνηση πνευματικῆς ἀναγεννήσεως» (ἐφημ. Οἱ Νικητές), «Ζωντανή Μαρτυρία» (περιοδικό), «Ἡ ἀγγελία μας» (περιοδικό). «Ἡ μάχαιρα τοῦ πνεύματος» (περιοδικό), «Ἡχώ τῆς ἀληθείας» (περιοδικό), «Κίνηση γιά τή χριστιανική διαπαιδαγώγηση τοῦ παιδιοῦ», «Λόγοι ζωῆς», «Οὐράνιο Τόξο» (περιοδικό), «Ὁρθόδοξη Κίνηση ΠΑΧΑ» (περιοδ. Νέα Πνοή), «Σταυροφορία Χριστιανικοῦ Ἐντύπου», «Τά Καλά Νέα», «Φιλόπτωχοι ἀδελφοί», «Χριστιανική κίνηση ἀγάπης», «Χριστιανικό κέντρο Σταυροδρόμι», «Χριστιανοί Νέοι», «Χριστιανισμός» (ἐφημερίδα), κ.ο.κ.

Γιά τή συνεχή ἐνημέρωση τῶν συνεργατῶν καί τοῦ κοινοῦ πάνω σέ θέματα αἰρέσεων καί παραθρησκευτικῶν ὀργανώσεων, ἀπεφασίσθη ἡ ἔκδοση διμηνιαίου εἰδικοῦ δελτίου μέ τόν τίτλο «Φιλανθρωπία Χριστοῦ».

Ἀπολογητική στό ἐγγύς μέλλον

Τό θέμα τῶν αἰρέσεων καί τῆς παραθρησκείας δέν εἶναι πλέον ἀντικείμενο ἐνασχολήσεως μόνο τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν εἰδικῶν ἐντεταλμένων διά θέματα αἰρέσεων καί κοσμοθεωριῶν. Στό ἐξωτερικό ἀσχολοῦνται σήμερα μ' αὐτό τό θέμα καί ἄλλοι παράγοντες καί φορεῖς.

Ἐτσι ἡ ψυχιατρική κλινική τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Ντύσσελτορφ πραγματοποίησε πολύ ἐνδιαφέρουσα ἔρευνα. Σύμφωνα μ' αὐτή πολλές περιγραφές ἀσθενείας, πού βρίσκονται στό ἐγχειρίδιο ψυχιατρικῆς, ἀποτελοῦν σήμερα τόν ἱεραποστολικό στόχο καί τήν «ὑπόσχεση σωτηρίας» ὀρισμένων παραθρησκευτικῶν ὀργανώσεων. Ἄς πάρουμε ἕνα παράδειγμα: Ἄν κάποιος ὑποστηρίζει πώς μπορεῖ νά «πετάξει», δημιουργεῖται αὐτόματα μία ὑποψία, πού ὀδηγεῖ σέ συγκεκριμένη διάγνωση. Καί ὅμως αὐτό ἀποτελεῖ τήν «ὑπόσχεση σωτηρίας» ἀπό μέρος τοῦ «Ἑπερβατικοῦ Διαλογισμοῦ» τοῦ Μαχαρίσι Μαχές Γιόγκι (βλ. βιβλίο μας «Ψυχοναρκωτικά· νέες αἰρέσεις στήν Ἑλλάδα»). Παρόμοιες «ἐμπειρίες» ὑπόσχονται καί πολλές ἄλλες γκουρουϊστικές ομάδες καί «ψυχολατρεῖες».

Ἐτσι ξεκινώντας ἀπό ἐντελῶς διαφορετική ἀφετηρία, ὄχι ἀπό τή δική μας, θεολογική, καταλήγει κανείς στό ἴδιο συμπέρασμα. Ὅτι οἱ ἀκραῖες «αἰρέσεις», πού βασίζονται σέ μιά διαφορετική ἀντίληψη περὶ ἀνθρώπου, ἀποτελοῦν ἀπειλή γιά τήν πνευματική ἰσορροπία τοῦ ἀτόμου. Ὅμως ὁ τελικός στόχος δέν εἶναι τό ἄτομο, ἀλλά ἡ μεταβολή τῶν κοινωνικῶν συστημάτων. Τό ἄτομο χρησιμοποιεῖται ἐδῶ σαν ὄργανο. Ἀλλά τό ἀποτέλεσμα εἶναι καί γιά τό ἄτομο ἐξίσου καταστροφικό, ἀλλοίωση τῆς προσωπικότητος, καταστροφή τῆς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ στον ἀνθρώπο.

Όπως υπογράμμισε στο Ρόττεμπουργκ ο Θ.Φ. Χάακ (Μόναχο), μέ την απολογητική κινούμεθα σέ ένα πεδίο πού δέν βρίσκεται πλέον αποκλειστικά καί μόνο στήν περιοχή εϋθύνης τής χριστιανικής Έκκλησίας. Στήν Όμοσπονδιακή Γερμανία τό ζήτημα αυτό έγινε αντικείμενο ένδιαφέροντος καί κυβερνήσεων τών όμοσπόνδων κρατών. Έτσι σέ πολλά κρατίδια υπάρχουν σήμερα ειδικοί έντεταλμένοι διά θέματα αίρέσεων καί κοσμοθεωριών: στή Βάδη-Βυρτεμβέργη, στό Βερολίνο, στή Βόρειο Ρηνανία-Βεστφαλία, στή Βαυαρία.

Τό ένδιαφέρον τών κυβερνήσεων αυτών επιδεικνύεται φυσικά κάτω από διαφορετικό πρίσμα· δέν άφορᾶ τή θρησκευτική διάσταση του ζητήματος. Στή Βόννη πραγματοποιήθηκε τόν Μάρτιο του 1988 ειδική σύσκεψη στό Υπουργείο Οικογενείας, μέ τή συμμετοχή τών Συλλόγων Πρωτοβουλίας Γονέων για τήν προστασία τής οικογενείας καί του ατόμου από τήν απειλή τής ψυχικής εξαρτήσεως από μέρους τέτοιων κινήσεων. Σ' αυτή τή σύσκεψη ό Σύλλογος του Μονάχου, ύποστηριζόμενος καί από άλλους συλλόγους, πρότεινε τή δημιουργία ειδικής ύπηρεσίας από μέρους του κράτους, ή όποία μέ ουδετερότητα θά έρευνήσει σοβαρά τί σημαίνει ό θρησκευτικός περιγυρος για τή γερμανική κοινωνία.

Σ' αυτή τή σύσκεψη παρευρέθησαν καί έντεταλμένοι τών Έκκλησιών για θέματα αίρέσεων καί κοσμοθεωριών, όμως όχι σαν εκπρόσωποι τών Έκκλησιών, αλλά τών Συλλόγων Πρωτοβουλίας Γονέων. Η τάση λοιπών πού κυριαρχεί σήμερα, είναι διαφορετική από τό παρελθόν. Η Έκκλησία καί οί συνεργάτες της, δέν είναι πλέον οί κύριοι χειριστές αυτού του θέματος. Κατά τήν πρόβλεψη του κ. Χάακ θά είναι ασφαλώς πολύ λιγότερο σέ δέκα χρόνια. Η θρησκευτική αντιπαράθεση θά τοποθετείται τότε δέ διαφορετικές γραμμές από ό,τι σήμερα. Ό κοινωνικοπολιτικός παράγοντας θά διαδραματίζει τόν πρωτεύοντα ρόλο.

Ήδη έχουμε τά πρώτα δείγματα αυτής τής νέας «γραμμής». Στήν Έλβετία, στή Γερμανία αλλά καί σέ χώρες έξω από τήν Εϋρώπη, ακόμη καί στίς Ίνδιες, ελήφθησαν περιοριστικά μέτρα έναντίον τέτοιων ομάδων, όχι μέ πρωτοβουλία τής Έκκλησίας ή τών επίσημων θρησκευτιών, αλλά μέ τήν εϋθύνη τής πολιτείας καί ιδιαίτερα τών δήμων. Ακόμη καί στή χώρα μας ή αντιμετώπιση λόγου χάρη του γκουρού Ραζνίς ή καί τής πολιτικής οργανώσεως του Σάν Μυούνγκ Μούν (Causa), δέν πραγματοποιήθηκε μέ εκκλησιαστικά κριτήρια.

Για τήν δραστηριότητα τών αίρέσεων σέ άλλες χώρες, ένδιαφέρονται άμεσα βασικοί παράγοντες τής πολιτικής καί οικονομικής ζωής. Η έπιρροή τών ομάδων αυτών στήν οικονομική καί πολιτική ζωή τών χωρών αυτών δέν είναι δυνατόν νά αφήσει άσυγκίνητους τούς πολιτικούς καί τούς επιχειρηματίες, ούτε φυσικά εκείνους πού ένδιαφέρονται για τήν αυτονομία καί τήν ανεξαρτησία ενός λαού. Έξ άλλου τά τεράστια κοινωνικά προβλήματα πού δημιουργούνται για τά

ἄτομα καί τήν κοινωνία προσελκύουν τό ἐνδιαφέρον ὄχι μόνο τῶν νομικῶν, ἀλλά καί τῶν κοινωνικῶν φορέων.

Ἡ ἐξέλιξη αὐτή περιλαμβάνει ἕνα κίνδυνο γιά τήν ἀπολογητική τῆς Ἐκκλησίας: τήν ἐκκοσμίκευσή της. Νά ἐξαντληθεῖ στήν ἀναζήτηση τρόπων ἀντιμετωπίσεως τῶν κοινωνικῶν πληγῶν, πού δημιουργοῦν οἱ αἰρέσεις καί νά λησμονήσει τή δική της ἀφετηρία καί τό βασικό της στόχο, πού εἶναι ἡ διακονία τῆς ζωῆς καί ὄχι τοῦ βίου. Μιά τέτοια ἀπολογητική, πού θά ἐξαντλεῖται στήν ἐπισημανση καταστροφικῶν συνεπειῶν τῶν ομάδων αὐτῶν πάνω στή σωματική υἡγεία καί τήν κοινωνική ὑπόσταση τῶν θυμάτων, καί θά ἀγνοεῖ τό νοήμα τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως καί τό μήνυμα τῆς χριστιανικῆς ἐλπίδος, δέν θά ἔχει οὐσιαστική σχέση μέ τή καί τή διακονία τῆς Ἐκκλησίας. Γι' αὐτό τό λόγο εἶναι ἀπαραίτητο νά ὀριοθετήσουμε τήν ἀπολογητική τῆς Ἐκκλησίας.

Τό ποιμαντικό καθῆκον

Αὐτό πού ἀναφέρθηκαν μέχρι τώρα εἶναι κυρίως διαπιστώσεις. Ὅμως σέ τί συνίσταται τό ποιμαντικό μας καθῆκον;

«Ἀπολογία» περὶ τῆς «ἐν ἡμῖν ἐλπίδος». Ὅταν ρωτήσῃ κανεῖς τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς μας, ποῖο εἶναι τό νοήμα τῆς ζωῆς, θά βρεθοῦν ἀσφαλῶς σέ δύσκολη θέση καί οἱ ἀπαντήσεις θά εἶναι πολλές καί διαφορετικές. Καί ὅμως εἶναι τό πιό βασικό πρόβλημα στή ζωή τοῦ ἀνθρώπου. Ἄν τό ἀντιμετωπίσει θετικά θά μπορέσει νά ἀναζητήσει καί νά βρεῖ τό σωστό δρόμο. Μιά ζωή πού καταλήγει στόν τάφο, δέν εἶναι βέβαια ζωή μέ νοήμα, ἀκόμη καί ἂν θεωρηθεῖ ἀπό τοὺς ἀνθρώπους του κόσμου ὡς ἡ πιό ἐπιτυχημένα!

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ μᾶς καλεῖ νά δώσουμε τή δική μας ἀπολογία καί μάλιστα «παντί τῷ αἰτοῦντι», ὄχι ὅμως γιά τήν ἐλπίδα τοῦ κόσμου. Πρέπει νά εἴμεθα ἔτοιμοι «πρός ἀπολογία παντί τῷ αἰτοῦντι ἡμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος» καί μάλιστα «μετά πραότητος καί φόβου, συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθῆν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ἡμῶν ὡς κακοποιῶν, καταισχυρθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ἡμῶν τήν ἀγαθῆν ἐν Χριστῷ ἀναστροφῆν» (Α' Πέτρο. γ' 15-16).

Ὑπάρχουν πολλοί σήμερα πού προσέρχονται σέ μᾶς καί ζητοῦν νά τοὺς κάνουμε μετόχους αὐτῆς τῆς ἐλπίδος. Ἐάν, ἀντί γι' αὐτήν, προσπαθοῦμε νά μεταδώσουμε τήν ἐλπίδα τοῦ κόσμου τούτου, προτείνοντες λύσεις, πού ἀναφέρονται στά προβλήματα τοῦ βίου καί ὄχι τῆς ζωῆς, θά ἔχουμε προδώσει τήν ἀποστολή μας. Τότε δικαίως οἱ ἀνθρώποι θά μᾶς κατηγορήσουν πῶς δέν ἔχουμε τίποτε τό δικό μας νά προσφέρουμε στόν κόσμο, καί ἐπομένως, δέν δικαιώνεται οὔτε ἡ ἀποστολή μας, οὔτε ἡ ὑπαρξή μας στήν κοινωνία.

Ποιοί εἶναι ἐκεῖνοι πού ζητοῦν ἀπό μᾶς «λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος;». Εἶναι οἱ οἰκογένειες πού ἔχουν προβλήματα μέ τίς διάφορες

αίρέσεις και παραθρησκευτικές οργανώσεις. Είναι οί άνθρωποι πού έκοψαν τή σχέση τους μέ τήν Έκκλησία. Είναι ακόμη και εκείνοι πού πολεμοῦν τήν Έκκλησία. Είναι οί ἴδιοι άνθρωποι τῆς Έκκλησίας, ὁ λαός τοῦ Θεοῦ, πού στήν πλειοψηφία του εἶναι θρησκευτικά ἀναλφάβητος. Ἡ Έκκλησία, οί ποιμένες τῆς Έκκλησίας, πρέπει νά δώσουν ἀπαντήσεις στό πρόβλημα τῆς ὑπάρξεως καί τοῦ νοήματος τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Τίς ἀπαντήσεις τῆς Έκκλησίας, τόν λόγο τῆς «δικῆς τους ἐλπίδος», «παντί τῶ αἰτοῦντι», καί νά τό κάνουν αὐτό «μέ εὐγένεια καί σεβασμό, καί νά ἔχουν τήν συνείδησιν ἀγαθὴν, ὥστε, ἐνῶ κατηγοροῦνται ὅτι εἶναι κακοί, νά καταισχυνοῦν ἐκεῖνοι πού δυσφημοῦν τήν καλήν χριστιανικήν διαγωγὴν των»!

Ἡ ἐκκοσμικευμένη ποιμαντική.

Ἕνας κίνδυνος, πού ἀπειλεῖ σήμερα ακόμη καί τήν ἀπολογητική τῆς Έκκλησίας εἶναι ἡ ἐκκοσμίκευση. Ὑπάρχει ἡ τάση νά ὑπερτονίζουμε στήν ποιμαντική τά συμπεράσματα τῆς συγχρόνου ψυχολογίας καί τῆς συγχρόνου παιδαγωγικῆς.

Δέν δεχόμαστε βέβαια τήν ἄποψη πῶς ὁ ἄνθρωπος μετά τήν πτώση διεφθάρη ἐντελῶς καί εἶναι ἀνίκανος νά ἐνεργήσῃ κάτι τό θετικό. Ὅμως αὐτό δέν μᾶς ἐμποδίζει νά ποῦμε πῶς ἡ ψυχολογία καί ἡ παιδαγωγική, γιά τήν ὁποία συνήθως γίνεται λόγος, ἔχουν τήν ἀναφορά τους σέ μιᾶ εἰκόνα περὶ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία δέν ἀνταποκρίνεται στή διδασκαλία τῆς Έκκλησίας. Εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου στήν κατάσταση τῆς πτώσεως καί τῆς ἁμαρτίας.

Ὅμως γιά μᾶς αὐτός ὁ κόσμος δέν εἶναι τό μέτρο τῶν πάντων. Ὑπάρχει ακόμη ἡ νέα κτίσις καί σ' αὐτήν ἀποβλέπουμε· αὐτή ἡ σκέψη τῆς προσωρινότητος μᾶς προφυλάσσει ἀπό τήν ἄποψη πῶς ὅλα πρέπει νά γίνονται στήν ἐντέλεια, πῶς πρέπει νά ἰδρῦσουμε τόν παράδεισο στή γῆ.

Οἱ ὁμάδες μέ τίς ὁποῖες καταπιανόμαστε βρίσκονται κάτω ἀπὸ αὐτή τήν πίεση. Θέλουν νά ἰδρῦσουν τόν παράδεισο σ' αὐτήν ἐδῶ τή γῆ. Ἰδοῦ τί ὑπόσχεται ἡ ἑταιρία «Σκοπιά»:

«Μπορεῖτε νά τό φαντασθεῖτε; Ἕνας κόσμος ὅπου κανεῖς δέν εἶναι ὑποχρεωμένος νά κλειδῶνῃ τίς πόρτες του, ὅπου οἱ ἄνθρωποι θά μποροῦν νά περιπατοῦν στοὺς δρόμους μόνοι, καί τήν ἡμέρα καί τή νύχτα, χωρίς νά φοβοῦνται τό ἔγκλημα ἢ τή βία, καί ὅπου δέν θά ὑπάρχουν πόλεμοι... Ἕναν κόσμο ὅπου ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, μαῦροι, λευκοί καί κίτρινοι, σάν μέλη μιᾶς ἐνωμένης οικογενείας, θά ζοῦν μαζί καί ὁ καθένας μέ χαρά θά ὑπηρετῇ τό κοινὸ καλὸ, ἕναν κόσμο ὅπου ὁ κάθε ἄνθρωπος θά δείχνῃ γνήσιον ἐνδιαφέρον καί ἀγάπη γιά τόν ἄλλον, ὅπου ὁ καθένας θά τρέφῃ θερμό, προσωπικὸ ἐνδιαφέρον γιά τήν εὐημερία τοῦ πλησίον, ἕναν κόσμο ὅπου οἱ πλούσιοι δέν θά χωρίζονται ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς μ' ἕνα χάσμα, ἀλλ' ὅπου ὅλοι θά εἶναι χαρούμενοι ἐργάτες καί θ' ἀπολαμβάνουν ἀπὸ κοινοῦ

τόν πλοῦτο τῆς γῆς, ἕναν κόσμον ὅπου ἐκεῖνοι πού κατέχουν τήν ἐξουσία δέν θά ψεύδωνται, οὔτε θά ἐξαπατοῦν, οὔτε θά κλέπτουν, ἀλλά θά ὑπηρετοῦν ἀνιδιοτελῶς πρός ὄφελος ὄλων» (Σκοπιά 13.4.1978, σ. 3, βλ. ἀναλυτικά βιβλία μας «Οἱ χιλιαστές μᾶς γράφουν...», «Πίσω ἀπό τό προσωπεῖο τῆς Σκοπιᾶς» καί «ἡ λατρεία τῆς Σκοπιᾶς»).

Παρόμοια γλῶσσα μιλοῦν καί οἱ νέες παραθρησκευτικές ομάδες καί «ψυχολατρεῖες», πού ἀγνοοῦν τήν ἀσύγκριτα ἀνώτερη πραγματικότητα, πού ἐπαγγέλλονται τό εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ, τό ὁποῖο δέν κινεῖται στό ἐπίπεδο αὐτοῦ τοῦ κόσμου (Ιω. ιη' 36).

Δέν εἶναι τοῦ παρόντος νά ἀποδείξουμε καί νά ὑπογραμμίσουμε πῶς οἱ ἐπαγγελίες αὐτές ἀποτελοῦν «παγίδα» καί ὅτι οἱ ὀργανώσεις αὐτές πού ὑποστηρίζουν πῶς σχηματίζουν ἤδη τόν πυρήνα αὐτοῦ τοῦ «νέου κόσμου» παρουσιάζουν εἰκόνα ἐντελῶς ἀσυμβίβαστη μέ «παραδοσιακές δομές». Ἔτσι, γιά νά μείνουμε στό παράδειγμα πού ἀναφέραμε, ἡ ἐταιρία «Σκοπιά» ὑποστηρίζει πῶς ἀποτελεῖ τό «κύτταρο» τοῦ «νέου πολιτισμοῦ» καί τόν «ἀποκαταστημένο παράδεισο», στόν ὁποῖο ὅμως, στήν πραγματικότητα, βασιλεύει ἡ ἀνελευθερία, ἡ καχυποψία, ἡ παραβίαση στοιχειωδῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ὅπως εἶναι ἡ ἐλευθέρη προσωπική σκέψη καί κρίση, ἡ ἐλευθέρη μετάδοση καί λήψη πληροφοριῶν μέ κάθε τρόπο, τό ἀπαραβίαστο τῆς οἰκογενείας κ.ο.κ. Ἕνας κόσμος πού θά δομηθεῖ μέ βάση τό μοντέλο τῆς ὀργανώσεως τῶν «μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά» θά εἶναι ἕνας κόσμος, στόν ὁποῖο ὁ ἕνας θά ὑποπτεύεται καί θά φοβᾶται τόν ἄλλον, ἕνας κόσμος ἀνελεύθερος, στόν ὁποῖο ἡ ἀνθρώπινη προσωπικότητα ἐξουδετερώνει καί ἐξευτελίζεται (βλ. «Ἡ λατρεία τῆς Σκοπιᾶς»).

Ἐμεῖς οἱ χριστιανοί καλούμεθα νά δώσουμε τή μαρτυρία τοῦ Χριστοῦ γιά τή νέα πραγματικότητα τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ κόσμου, πού εἶναι ἀπαλλαγμένη ἀπό κάθε χιλιαστική τάση καί ὑποκριτική ἀντίληψη.

Τό μεγάλο πρόβλημα τῆς ἀπολογητικῆς

Ἡ ποιμαντική ἐργασία τῆς Ἐκκλησίας μας διεξάγεται στά πλαίσια τῆς ζωῆς μιᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καί στά πλαίσια μιᾶς ἐνορίας. Δέν πρόκειται ἐδῶ γιά κάποιο κεντρικό γραφεῖο «παροχῆς ὑπηρεσιῶν». Διεξάγεται ἀκόμη καί στά πλαίσια τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν στά σχολεῖα (γιά τό θέμα αὐτό βλ. δική μας σειρά ποιμαντικῶν μελετῶν «Σκέψεις περί ἀναδιοργανώσεως τῆς Ἐνοριακῆς Διακονίας», Α-ΙΒ', Ἀθῆναι 1970-1985).

Τό μεγάλο πρόβλημα τῆς ἀπολογητικῆς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι πῶς θά βοηθηθοῦν οἱ ὑπεύθυνοι τοπικοί ἐκκλησιαστικοί φορεῖς, ὥστε νά μποροῦν νά ἀντιλαμβάνονται ἀμέσως τήν ταυτότητα τῶν αἰρέσεων καί τῶν παραθρησκευτικῶν ομάδων πού ἐμφανίζονται στήν περιοχή τους καί νά λαμβάνουν κατάλληλα γιά τήν κάθε περίπτωση μέτρα. Πρέπει ἀκόμη

νά είναι σέ θέση νά ἐνημερώσουν τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας ἔγκαιρα καί προπαντῶς ἀντικειμενικά, ὥστε νά εἶναι ἡ παρέμβασή τους δραστική καί σωστική.

Δυστυχῶς εἴμαστε ἀναγκασμένοι νά παρατηρήσουμε πῶς δέν υπάρχουν οἱ προϋποθέσεις γιά τήν κατάλληλη ἐκπαίδευση τῶν συνεργατῶν τῆς Ἐκκλησίας καί ἰδιαίτερα τῶν ἐφημερίων. Ἀπό τό ἄλλο μέρος πρέπει νά γίνεῖ σέ ὅλους σαφές πῶς (καλῶς ἢ κακῶς) δέν ἔχουμε πλέον ἀκόμη καί στή χώρα μας τό «θρησκευτικό μονοπώλιο». Ὑπάρχει «συναγωνισμός». Ἡ σωτήριος δράση τῆς Ἐκκλησίας εἶναι βασικό πρᾶγμα καί ὀφείλει νά βρίσκεται στό κέντρο τῆς ἀποστολῆς τοῦ ποιμένου.

Ἡ κατάσταση στή χώρα μας δέν εἶναι ἡ ἴδια μέ τήν κατάσταση στίς ἄλλες χῶρες τῆς ΕΟΚ. Ὅμως τό γεγονός ὅτι τό κάθε τι φθάνει καί σέ μᾶς μέ κάποια καθυστέρηση, πρέπει νά ἀρχίσει νᾶ μᾶς προβληματίζει.

Ποιά εἶναι ἡ κατάσταση πού κυριαρχεῖ στίς χῶρες τῆς ΕΟΚ;

Ἄς πάρουμε παράδειγμα τή Γερμανία:

Στή Μονή Reute πραγματοποιήθηκε στίς 15-16 Μαΐου 1987 εἰδική «Θεολογική συνδιάσκεψη μελέτης» τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Συμβουλίου τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Μητροπόλεως Rottenburg-Stuttgart. Ἐνας ἀπό τούς βασικούς ὁμιλητές ὁ Godehard König εἰσηγητής γιά θέματα πίστεως τῆς Ἐπίσκοπῆς τοῦ Rottenburg, ἀνέφερε μεταξύ ἄλλων:

«Σήμερα οἱ ἐμπορικές ἐπιχειρήσεις ἐπισήμαναν τή δίψα γιά νόημα ζωῆς, πρὸς παντός οἱ ἐκδοτικές. Ὁ Gisbert Greshake στό βιβλίο του "Ἀβέβαιο ὑπερέραν" (Ungewisses Jenseits, Düsseldorf 1986, σ. 10), διαπιστώνει σέ μία σημείωση, ὅτι σέ μερικά βιβλιοπωλεῖα τό τμήμα Esoterik (ἀποκρυφιστικές ἐκδόσεις), ὅσον ἀφορᾷ τό πλῆθος τῶν ἐκδόσεων, ἐξισώνεται κατά τά τελευταῖα ἔτη περίπου μέ τή θεολογική βιβλιογραφία. Σύμφωνα μέ τό Ἐμπορικό Δελτίο (Handelsblatt), τά ἔσοδα ἀπό τό τμήμα τῆς ὀνομαζομένης βιβλιογραφίας τῆς Νέας Ἐποχῆς (New Age) στά μεγάλα βιβλιοπωλεῖα ἀνέρχεται στό 8% τοῦ συνόλου τῶν εἰσπράξεων.

«Δέν πρέπει κανεῖς νά ἀμφιβάλλει – μόνο κάποιος πού δέν θέλει νά δεῖ τήν πραγματικότητα δέν τό ἀντιλαμβάνεται - ὅτι τό χριστιανικό μήνυμα πρέπει νά ἀντιπαραταχθεῖ μέ ἕνα αὐξανόμενο πλῆθος ἀπό προσφορές «δρόμων», ἀληθείας, ὑποσχέσεων ζωῆς, μάλιστα ὄχι ἔξω ἀπό τά ὄρια τῆς. Μέ προσφορές πού προπαγανδίζουν μιά ἐνδοκοσμική κυρίως προσφορά σωτηρίας».

Στή συνέχεια ὁ εἰσηγητής παρέθεσε ὀλόκληρο κατάλογο ὁμάδων, τίς ὁποῖες ἐνέταξε:

Στίς κλασσικές αἱρέσεις, στίς ἐσωτεριστικές - νεογνωστικές κοσμοθεωρίες καί κινήσεις, στίς ὁμάδες πού ἐπαγγέρονται νέες ἀποκαλύψεις, στίς «νέες θρησκευτικές κινήσεις μέ ἰνδουϊστική προέλευση, στίς ὁμάδες πού αὐτοονομάζονται «χριστιανικές», στίς κινήσεις αὐτοβελτιώσεως, στίς πνευματιστικές ὁμάδες, στίς «νέες θρησκευτικές

κινήσεις» μέ πολιτικό υπόβαθρο, στίς πεντηκοστιανές ομάδες καί σέ άλλες ύποδιαιρέσεις!

Καταλήγοντας ό κ. König ύπογράμμισε:

«Έν όψει αυτου του κύματος που ξεχειλίζει, δέν μπορεϊ νά αποφευχθεϊ, ώστε προσφορές, που έσωτερικά φαίνονται πολύ χριστιανικές, όμως μέ βάση τό περιεχόμενό τους δέν προσφέρουν τίποτε τό χριστιανικό, νά εισχωρήσουν στίς ένορίες, σέ εκπαιδευτικά κέντρα κ.ο.κ.». Γι' αυτό τό λόγο είναι απαραίτητα ή συνεργασία μέ τούς έντεταλμένους για αίρέσεων καί κοσμοθεωριών.

Όλες οί τάσεις που άνέφερε ό Godehard König στό Reute ύπάρχουν καί στή χώρα μας. Η καθεμιά περιλαμβάνει δεκάδες αίρέσεων ή παραθρησκευτικων οργανώσεων. Δέν είναι του παρόντος νά τίς αναφέρουμε εδώ.

Πράγματι, στό σουπερ-μάρκετ «θρησκεία» ή «νόημα ζωής» ύπάρχουν πολλές προσφορές δέν έχουμε πλέον τό μονοπώλιο. Αυτός είναι πρόσθετος λόγος που πρέπει νά μάς αναγκάζει νά προσφέρουμε τή χριστιανική μας έλπίδα καθαρή, άγνή, ριζωμένη στή μακραίωνα παράδοση τής Έκκλησίας μας, ή όποία σαν πνευματικό καμίνι, απέδειξε τή γνησιότητα του θησαυρου τής Όρθοδοξίας. Δέν χρειαζόμαστε κανένα «άλλο ευαγγέλιο» άμερικανικής ή ινδικής - κινεζικής - ιαπωνικής προελεύσεως ή όποιας άλλης.

Όμως ή προσπάθεια διαβρώσεως του εκκλησιαστικού χώρου καί τής αλλοιώσεως του θρησκευτικού φρονήματος στή χώρα μας, πρέπει νά μάς αναγκάσει νά θέσουμε στό έργο μας νέες προτεραιότητες. Αυτό δέν ισχύει μόνο στό επίπεδο τής ένορίας, αλλά καί στό επίπεδο μιās έπισκοπής, στό επίπεδο τής Έκκλησίας τής Ελλάδος καί τής οικουμενικής Όρθοδοξίας. Σ' αυτό τό συμπέρασμα καταλήξαμε ύστερα από διεξοδικές συζητήσεις μέ υπεύθυνα στελέχη άλλων όμοδόξων Έκκλησιών, όπως τής Ρουμανίας, τής Σερβίας, τής Βουλγαρίας, τής Ρουμανίας...Μερικές ποιμαντικές εκδηλώσεις σέ Μητροπόλεις καί ένορίες του κλίματος του Οικουμενικού Πατριαρχείου μας έπεισαν πώς καί εκεί ή άποψη μας βρίσκει θερμούς υποστηρικτές.

Δέν μένει λοιπόν παρά τό νά δεχθούμε τίς συνέπειες καί προχωρήσουμε στήν άναθεώρηση του ποιμαντικού προγράμματος σέ ό,τι άφορā τίς προτεραιότητες του, καί νά διαθέσουμε στίς νέες προτεραιότητες ό,τι έχουμε, σέ υλικά μέσα καί ανθρώπινο δυναμικό. Ό κόσμος περιμένει σήμερα από τήν Έκκλησία αυτό που ή Έκκλησία έχει νά δώσει, αυτό που είναι δικό της, «παντί τω αιτούντι, μετά πραότητος καί φόβου». Καί αν ό κόσμος ζητάει κάτι άλλο από τήν Έκκλησία, αυτό δέν είναι ό κόσμος του Θεου. Σ' αυτόν τον κόσμο πρέπει νά πούμε: «Βλέψων εις ήμας. Ό δέ έπεϊχε αυτοίς προσδοκων τι παρ' αυτων λαβεϊν. Εϊπε δε Πέτρος άργύριον καί χρυσίον ουχ ύπαρχει μοι' ό δέ έχω τουτο σοι δίδωμι...» (Πράξ. γ' 5-6).

Ἄν ἀναλωθοῦμε στήν προσπάθεια νά βροῦμε «ἀργύριον καί χρυσίον», ἐπειδή αὐτό ζητάει «ὁ κόσμος οὗτος» ἀπό μᾶς, δέν θά ἐκπληρώσουμε τήν ἀποστολή μας, γιατί δέν θά δώσουμε ἐκεῖνο πού πρέπει νά δώσουμε, ἐκεῖνο πού ὀφείλουμε νά ἔχουμε!

Καί αὐτό δέν ἰσχύει μόνο γιά τούς κληρικούς, ἀλλά καί γιά τό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν στά σχολεῖα. Σ' αὐτό τό σημεῖο θά μπορούσαμε νά ποῦμε πῶς ἡ χώρα μας βρίσκεται σέ μειονεκτική θέση ἀπέναντι τῆς χώρας τῆς Δύσεως, στίς ὁποῖες ἡ Ἐκκλησία εἶναι χωρισμένη ἀπό τήν Πολιτεία.

Στή Γερμανία λόγου χάρις τό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν εἶναι ὑποχρεωτικό στά σχολεῖα, ὅπως κάθε ἄλλο μάθημα. Οἱ δάσκαλοι τῶν θρησκευτικῶν πληρώνονται ἀπό τό δημόσιο ὅπως καί οἱ ἄλλοι δάσκαλοι. Ὅμως ἡ ἐπιλογή των καί ὁ διορισμός των δέν γίνεται ἀπό τήν πολιτεία ἀλλά ἀπό τήν Ἐκκλησία, ἡ ὁποία κάτω ἀπό ὀρισμένες προϋποθέσεις μπορεῖ καί νά τούς ἀπαλλάξει ἀπό τά καθήκοντά τους (ὅταν δέν προσφέρουν στά παιδιά τή διδαχή τῆς Ἐκκλησίας). Τό ἀναλυτικό πρόγραμμα τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν καταρτίζεται ἀπό τήν Ἐκκλησία. Τά διδακτικά βιβλία τοῦ μαθήματος αὐτοῦ δέν συντάσσονται μέ εὐθύνη τῆς πολιτείας ἀλλά μέ εὐθύνη τῆς Ἐκκλησίας. Μάλιστα ὁ δάσκαλος τῶν θρησκευτικῶν ἔχει τή δυνατότητα τῆς ἐπιλογῆς ἀπό ἕνα κατάλογο ἐγκεκριμένων βιβλίων. Ἡ πολιτεία, περιορίζεται στό νά καταβάλλει τά ἐξοδα γιά τήν ἀγορά τῶν βιβλίων αὐτῶν.

Στή χώρα μας δέν ὑπάρχει ἕνας τέτοιος ἔλεγχος ἀπό μέρος τῆς Ἐκκλησίας γιά τό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν στά σχολεῖα. Ὁ ἐπίσκοπος ἢ ὁ ἐφημέριος ἔχουν περιθωριοποιηθεῖ. Καί συνέβη στό παρελθόν νά ἀπαγορευθεῖ στόν ἐπίσκοπο νά μιλήσει στά παιδιά. Τό ἴδιο καί σέ ἐφημερίους, κατά τήν τελετή τοῦ ἀγιασμοῦ στήν ἑναρξη τοῦ σχολικοῦ ἔτους.

Κάτω ἀπό τίς προϋποθέσεις αὐτές τό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν ὑπάρχει κίνδυνος νά ἐξαντλεῖται σέ δευτερεύοντα ζητήματα καί νά μή προσφέρει στά παιδιά βασικά στοιχεῖα τῆς πίστεως. Ἀκόμη ἕνας ἀριθμός τῶν ὀνομαζομένων διδασκάλων τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων εἶναι δυνατόν νά θελήσουν νά «προστατεύσουν» τά παιδιά, ὥστε νά μή διδαχθοῦν τίποτε τό βασικό στά πλαίσια τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν. Τοῦτο ἔχει τή λογική του ἐξήγηση, ἂν σκεφθοῦμε πῶς στήν Ἑλλάδα συμβαίνει σ' αὐτόν τόν τομέα κάτι πού δέν συμβαίνει πουθενά ἄλλοῦ, οὔτε καί στά κράτη ἐκεῖνα πού διάκινται ἐχθρικά πρὸς τήν Ἐκκλησία: Ἡ ἐπιλογή τῶν ὑποψηφίων δασκάλων τῶν θρησκευτικῶν δέν γίνεται μέ ἐκκλησιαστικά κριτήρια, οὔτε μέ τήν γνώμη τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι μεταξύ τῶν δασκάλων τοῦ ὀρθοδόξου θρησκευτικοῦ μαθήματος, μπορεῖ νά εὑρεθοῦν ἀκόμη καί ἄτομα πού διάκινται ἐχθρικά πρὸς τήν Ἐκκλησία, δέχονται ὅμως νά διορισθοῦν δάσκαλοι τῶν θρησκευτικῶν, εἴτε

για να τακτοποιηθῶν ἐπαγγελματικά, ἐπειδὴ δὲν μποροῦν νὰ εἰσαχθοῦν σὲ ἄλλη ἀνώτατη σχολή, εἴτε καὶ γιὰ ἄλλους λόγους!

Εἶναι λοιπὸν ἀπόλυτη ἀνάγκη νὰ ἀντιμετωπισθεῖ αὐτὸ τὸ πρόβλημα θετικά γιὰ τὴν Ἐκκλησία, γιατί τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν ἀποσκοπεῖ στὴ δημιουργία σταθερῶν πνευματικῶν θεμελιῶν, ὥστε τὸ παιδί νὰ «ριζώσει» στὴν πίστη τῆς Ἐκκλησίας καὶ μέ βάση αὐτὸ τὸ σταθερὸ ἔδαφος νὰ μπορεῖ νὰ ἀντιμετωπίσει τίς διάφορες θρησκευτικές καὶ παραθρησκευτικές προπαγάνδες, πού ἀπειλοῦν τὴ θρησκευτικὴ του ταυτότητα.

Ὅταν ἓνας ἄνθρωπος δὲν ἔμαθε τίποτε στὴν παιδικὴ του ἡλικία, τότε σὲ τί μπορεῖ νὰ βασισθεῖ στό παρελθόν; Πρέπει συνεπῶς νὰ προσεχθεῖ ἰδιαίτερα τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν στὰ σχολεῖα. Τὰ παιδιά πρέπει νὰ μαθαίνουν ἐκεῖ πολλά βασικά στοιχεῖα ἀπὸ τὴν χριστιανικὴ πίστη, ἀκόμη καὶ νὰ τὰ ἀποστηθίζουν. Πολλές λέξεις καὶ ὅροι ἀπὸ τὴ χριστιανικὴ πίστη καὶ τὴν Ἁγία Γραφή ἀναπτύσσουν πολλές φορές μιὰ θεραπευτικὴ ἐνέργεια, μέσα ἀπὸ τίς δυσκολίες τῆς ζωῆς.

Κλείνοντας παρατηροῦμε πὼς ἴσως ὅλες αὐτές οἱ παραθρησκευτικές λατρεῖες καὶ αἰρέσεις νὰ σημαίνουν τὸ «δάκτυλο τοῦ Θεοῦ», ὥστε ἡ συμπεριφορὰ μας ἀπέναντι στό θησαυρὸ τῆς πίστεώς μας νὰ εἶναι περισσότερο προσεκτικὴ. Ὅπου ἡ προφύλαξη ἦταν δραστηρικὴ δὲν χρειάστηκε ἀργότερα καμιά ἰδιαίτερη ἐκστρατεία γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση καταστροφῶν. Αὐτὸ ἰσχύει πολὺ περισσότερο στὸν πνευματικὸ τομέα, ἀφοῦ ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς μᾶς βεβαιώνει γιὰ τὴν συμπαράστασή Του!.